

L.p. 85/W/13

Kraków/Warszawa, 18 grudnia 2013.

**Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
Prof. Lena Kolarska-Bobińska**

Szanowna Pani Profesor,

Rada Ministrów przyjęła we wtorek 17 grudnia projekt nowelizacji prawa o szkolnictwie wyższym. Znalazły się w nim propozycje, przeciwko którym KSN protestuje od dawna. Najistotniejszą zmianą jest skreślenie ustępu 1 w artykule 152, które w istocie pozbawia związki zawodowe reprezentujące pracowników uczelni wyższych prawa do zawarcia Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy. Przy obecnym stanie prawnym brak będzie bowiem po stronie pracodawców podmiotu wyposażonego w zdolność układową.

Poniżej przedstawiam argumentację o charakterze ściśle prawnym. Najistotniejszą zmianą jest skreślenie ustępu 1 w artykule 152. Zmiana ta w istocie **pozbawia związki zawodowe reprezentujące pracowników uczelni wyższych prawa do zawarcia Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy**. Przy obecnym stanie prawnym brak będzie bowiem po stronie pracodawców podmiotu wyposażonego w zdolność układową.

W miejsce uchylonych przepisów P.s.w., stanowiących dotąd *lex specialis*, znajdują zastosowanie przepisy działu XI Kodeksu pracy (*lex generalis*), określające zdolność układową, a w szczególności art. 241(14) § 1 K.p.: „Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy, zwany dalej „układem ponadzakładowym”, zawierają: 1) ze strony pracowników właściwy statutowo organ ponadzakładowej organizacji związkowej, 2) ze strony pracodawców właściwy statutowo organ organizacji pracodawców – w imieniu zrzeszonych w tej organizacji pracodawców”.

Ustawodawca nie definiuje w Kodeksie pracy pojęcia organizacji pracodawców, odsyła więc w tym zakresie do unormowań ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235 ze zm.). W myśl przepisów tej ustawy (art. 1) pracodawcy mają prawo tworzyć, bez uzyskania uprzedniego zezwolenia, związki według swego uznania, jak też przystępować do tych organizacji, z zastrzeżeniem stosowania się do ich statutów. W związkach i organizacjach pracodawców mogą zrzeszać się wszyscy pracodawcy. Problem polega na tym, że **nie istnieje obecnie organizacja pracodawców, w której zrzeszeni byłiby rektorzy uczelni jako pracodawcy**.

Dotychczasowa konstrukcja wskazująca na ministra jako organ właściwy do zawarcia PUZP oparta była na koncepcji wynikającej z art. 9 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 1127 ze zm.), który brzmi: „Do czasu zrzeszenia się jednostek sfery budżetowej w organizacjach pracodawców, ponadzakładowy układ zbiorowy pracy ze strony pracodawców zawiera: 1)

właściwy minister lub centralny organ administracji rządowej – w imieniu pracodawców zatrudniających pracowników państwowych jednostek sfery budżetowej, (...)”.

W wyniku poprzednich zmian P.s.w. od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje nowe brzmienie art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 431 ze zm.), zgodnie z którym **uczelnie publiczne nie należą w rozumieniu tej ustawy – jak we wcześniejszym stanie prawnym – do państwowej sfery budżetowej.**

W tej sytuacji przepis art. 152 ust. 1 P.s.w. stanowi jedyną podstawę do uznania, iż właściwy minister ma zdolność układową do zawarcia PUZP. Po zamierzonym uchyleniu tego przepisu **w zasadzie niemożliwe będzie zawarcie PUZP z powodu braku po stronie pracodawców organu posiadającego zdolność układową.**

Pozostawiony bez zmian przepis art. 152 ust. 3, pozbawiający zastosowania rozporządzenie, określające minimalne wynagrodzenie na poszczególnych stanowiskach, będzie miał więc zastosowanie jedynie do zakładowych układów zbiorowych, które mogą być zawierane na poziomie uczelni (zakładowe organizacje związkowe + rektor jako pracodawca). *De facto* przepis ten jest zbędny, bowiem w całości konsumuje go regulacja zawarta w art. 151 ust. 1 P.s.w.

Prawo związków zawodowych do zawierania układów zbiorowych pracy i innych porozumień jest gwarantowane w art. 59 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Koncepcja pozbawienia związków zawodowych uprawnienia do negocjowania PUZP forsowana przez stronę ministerialną jest **sprzeczna z postanowieniami konwencji Nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy** dotyczącej wolności związkowej i ochrony praw związkowych, przyjętej w San Francisco dnia 9 lipca 1948 r., ratyfikowanej przez Polskę w dniu 14 grudnia 1956 r. (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 125), której art. 8 ust. 2 stanowi, że „ustawodawstwo krajowe nie powinno naruszać gwarancji przewidzianych w tej konwencji ani być tak stosowane, aby naruszało te gwarancje”. W ocenie KSN NSZZ „Solidarność” naruszany jest również art. 4 konwencji Nr 98 MOP dotyczącej zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych, przyjętej w Genewie dnia 1 lipca 1949 r. (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 126), która nakłada na państwa członkowskie **obowiązek zachęcania partnerów społecznych do negocjowania układów zbiorowych pracy**. Konwencja ustala międzynarodowe standardy w sprawach związanych z negocjowaniem układów zbiorowych pracy przez partnerów społecznych oraz zobowiązuje władze państw członkowskich do „zachęcania i popierania jak najszybszego rozwoju i wykorzystywania procedury dobrowolnych rokowań dla zawierania układów zbiorowych”. W myśl powołanej już konwencji Nr 98 MOP oraz zalecenia Nr 91 MOP dotyczącego układów zbiorowych, uchwalonego w Genewie dnia 29 czerwca 1951 r., **zakres negocjacji oraz zakres obowiązywania układów zbiorowych pracy winny być nieograniczone**. Tymczasem **Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego dąży do eliminacji możliwości negocjowania i zawierania PUZP dla cywilnych pracowników uczelni publicznych** – wbrew postanowieniom umów międzynarodowych, ratyfikowanych przez Polskę. Działania MNiSzW w tej sprawie są **sprzeczne z opinią Ministra Pracy i Polityki Społecznej**, wyrażoną w piśmie ozn. DDP-I-4332-8(1)-MW/KW/12, L.dz. 11 z dnia 24 maja 2012 r. skierowanym do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” nie może zaakceptować tych propozycji i podjąć w razie potrzeby wszelkie zgodne z prawem działania protestacyjne.

Zwracam się ponownie do Pani Minister z propozycją spotkania z kierownictwem KSN w celu omówienia spornych rozstrzygnięć nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym.

Z szacunkiem

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Prof. Edward Malec

Do wiadomości: Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” Piotr Duda;

Przewodniczący Rady Nauki i Szkolnictwa Wyższego ZNP Janusz Rak.